

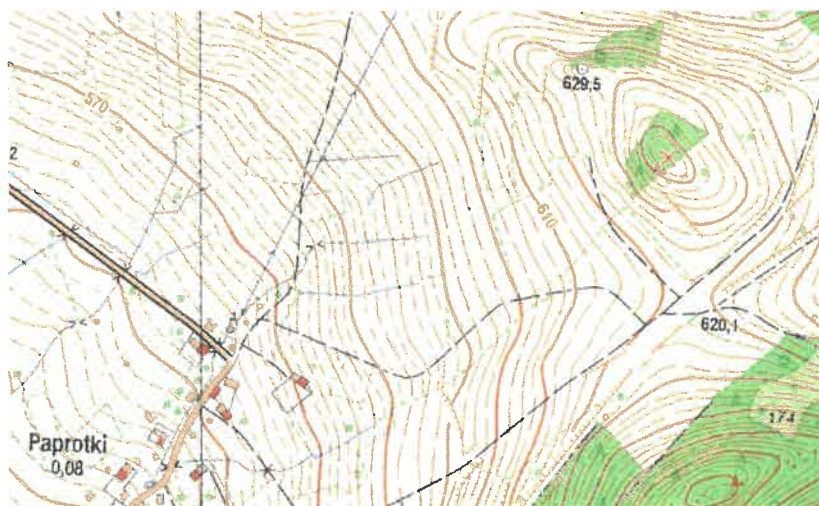
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
50-243 Wrocław
ul. Władysława Łokietka 11

Petycja

Zwracam się z petycją o objęcie ochroną prawną, poprzez wpis do właściwej ewidencji zabytków, znaku granicznego z 1751 roku, tzw. kamienia trójpańskiego, znajdującego się na działce geodezyjnej o numerze 136 w miejscowości Paprotki, gmina Lubawka.

Uzasadnienie

Na terenie miejscowości Paprotki, na szczycie bezimiennego wzniesienia zlokalizowanego kilkaset metrów na północny wschód od zabudowań wioski, w punkcie o współrzędnych N 50°43'55", E 15°57'41", znajduje się stary kamień graniczny, jego zdjęcie ukazane jest na ilustracji 2.

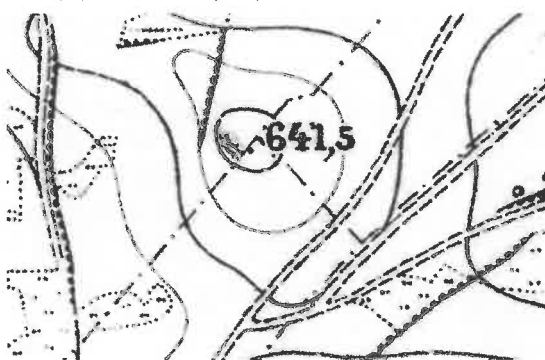

Ilustracja 1: Mapa fragmentu miejscowości Paprotki z lokalizacją kamienia opisywanego w niniejszej petycji (wskazuje go czerwony krzyżyk na szczycie bezimiennego wzniesienia).

Ilustracja 2: Wystający spod śniegu kamień ustawiony w miejscu styku dawnych granic miejscowości Bukówka, Stara Białka i Błażkowa Dolna.

Współcześnie w miejscu ustawienia kamienia nie przebiega żadna granica, jednak niegdyś znajdował się tu trójstyk granic miejscowości Bukówka (niem. *Buchwald*), Stara Białka (niem. *Alt Weißbach*) i Błażkowa Dolna (niem. *Nieder Blasdorf*), co precyzyjnie ukazują archiwalne mapy (np. ilustracja 3).

Ilustracja 3: Zlokalizowany na wierzchołku bezimiennego wzniesienia o wysokości 641,5 m punkt styku granic miejscowości Bukówka, Stara Białka i Błażkowa Dolna. Źródło grafiki: fragment mapy *Schmiedeberg, Meßtischblatt 3071, 1:25.000, 1886*.

Dokładnie w miejscu dawnego trójstyku znajduje się piaskowcowy słupek, a widoczny na wierzchołku znak „+” nie pozostawia wątpliwości, że jest to kamień graniczny. Z kolei trójkątny przekrój wyraźnie sugeruje, że jest to tzw. kamień trójpański, ustawiany w punkcie styku dóbr trzech właścicieli. Dodatkowo na trzech bocznych powierzchniach wykuto napisy, niestety czytelne już tylko częściowo.

I tak na stronie skierowanej ku miejscowości Bukówka wykuto litery „B.A.G.”, przy czym z litery „B” zachowana jest tylko jej dolna połowa, poniżej umieszczono liczbę „1751”. Po stronie skierowanej ku miejscowości Błażkowa Dolna widoczny jest napis „F.G.V.Z”, przy czym pierwsza litera zachowana jest jedynie w formie szczątkowej – trudno

jednoznacznie stwierdzić, czy oby na pewno była to litera „F”. W najgorszym stanie zachował się napis na stronie skierowanej ku miejscowości Stara Białka. Widać wyraźnie, że z pewnością wykute tu były jakieś litery, prawdopodobnie był to ciąg „B.V.K.”, jednak ich czytelność jest dość nikła.

Ilustracja 4: Napisy na powierzchniach bocznych kamienia granicznego.

Znając datę i miejsce ustawienia kamienia można podjąć próbę ustalenia znaczenia poszczególnych napisów. Najłatwiej jest dokonać interpretacji inskrypcji umieszczonych na stronie skierowanej ku miejscowości Bukówka. Widoczne tu cyfry „1751” niewątpliwie są datą ustawienia tegoż kamienia, natomiast litery „B.A.G.” będą odnosiły się do właściciela Bukówki, którym od końca XIV wieku do początku wieku XIX był klasztor krzeszowski. Ponieważ w latach 1734-1763 opatem tegoż klasztoru był Benedikt II. Seidel, toteż inskrypcja „B.A.G. 1751” będzie oznaczała, że kamień ustawiono w 1751 roku, a ta jego strona skierowana była ku ziemiom należącym do opata krzeszowskiego Benedykta, co po łacinie zapisywano jako „Benedictus Abbas Grissoviensis”.

Ilustracja 5: Próba rekonstrukcji prawdopodobnego wyglądu rytów umieszczonych na bokach kamienia granicznego.

Strona skierowana ku miejscowości Błażkowa Dolna posiada wyrytą inskrypcję „F.G.V.Z.”, przy czym pierwsza litera zachowana jest w formie szczątkowej. Aby zinterpretować jej znaczenie należałoby ustalić właściciela tej wioski w 1751 roku, (według moich poszukiwań był to „Friedrich Gotthard von Zedlitz”).

Z kolei trzecia strona kamienia skierowana jest ku miejscowości Stara Białka i widać na niej trzy ledwo czytelne litery, prawdopodobnie „B.V.K.”. W literaturze można natrafić na informacje, że wioska ta kilka lat wcześniej została zakupiona przez króla, tak więc litery te mogłyby oznaczać „Besitz von König” (pol. *własność króla* lub *należy do króla*), jednak zarówno czytelność napisu, jak moja próba interpretacji jego znaczenia, są dość wątpliwe.

Ilustracja 6: Ogólny widok na wierzchołek wzniesienia z kamieniem granicznym.

Opisywany tu kamień jest dawnym znakiem granicznym cystersów z Krzeszowa, lecz spośród innych znanych powszechnie tego typu obiektów ma kilka unikalnych cech, dla przykładu:

- jest to jedyny zachowany do dziś kamień trójpański z granic ziem opactwa krzeszowskiego, ustawiony w dawnym trójstyku miejscowości (znany jest mi jeszcze jeden tego typu obiekt

z dawnego trójstyku granic miejscowości Jarkowice, Niedami-
rów i Horní Albeřice, jednak nie ma on cysterskich inskrypcji);

- jest on wyjątkowy pod względem swojego kształtu, nie jest to graniastosłup o trójkątnej podstawie, lecz ścięty ostrosłup;
- jest to jedyny znany mi kamień graniczny z inicjałami opata Benedykta, inne zachowane do dziś kamienie ustawione zostały w czasach opata Innocentego.

Opisywany tu znak graniczny jest unikalnym kamieniem trójpańskim, stojącym w tym miejscu od blisko trzech wieków. W mojej ocenie zdecydowanie zasługuje on na objęcie go ochroną prawną, dlatego też zwracam się Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków z niniejszą petycją o podjęcie działań mających na celu jego wpis do właściwej ewidencji zabytków.